Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 20. júna 2024*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Súdna spolupráca v občianskych veciach – Rodičovské práva a povinnosti – Nariadenie (ES) č. 2201/2003 – Články 10 a 11 – Právomoc vo veciach neoprávneného premiestnenia dieťaťa – Obvyklý pobyt dieťaťa pred neoprávneným premiestnením v členskom štáte – Konanie o návrate medzi tretím štátom a členským štátom – Pojem ‚žiadosť o návrat' – Haagsky dohovor o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí z 25. októbra 1980"

Vo veci C-35/23 [Greislzel] [1],

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Vyšší krajinský súd Frankfurt nad Mohanom, Nemecko) zo 16. januára 2023 a doručený Súdnemu dvoru 25. januára 2023, ktorý súvisí s konaním:

Otec

proti

Matke,

za účasti:

Dieťaťa L,

Advokátky,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory C. Lycourgos, sudcovia O. Spineanu–Matei, J.–C. Bonichot, S. Rodin a L. S. Rossi (spravodajkyňa),

generálny advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajomník: N. Mundhenke, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 7. decembra 2023,

* Jazyk konania: nemčina.

[1] Názov prejednávanej veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu žiadneho z účastníkov konania.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– otec, v zastúpení: A. Hamerak a T. von Plehwe, Rechtsanwälte,

– nemecká vláda, v zastúpení: J. Möller, M. Hellmann, R. Kanitz a J. Simon, splnomocnení zástupcovia,

– poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, M. Kozak a S. Żyrek, splnomocnení zástupcovia,

– Európska komisia, v zastúpení: C. Vollrath a W. Wils, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní z 8. februára 2024,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 10 a 11 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. EÚ L 338, 2003, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi nemeckým štátnym príslušníkom s bydliskom vo Švajčiarsku, otcom maloletého dieťaťa L, a jeho matkou vo veci rodičovských práv a povinností vo vzťahu k tomuto dieťaťu.

Právny rámec

Haagsky dohovor z roku 1980

3 Podľa preambuly Dohovoru o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí, uzatvoreného v Haagu 25. októbra 1980 (ďalej len „Haagsky dohovor z roku 1980“), je cieľom tohto dohovoru „chrániť deti na medzinárodnej úrovni pred škodlivými účinkami ich neoprávneného premiestnenia alebo zadržania a stanoviť postup na zabezpečenie ich urýchleného návratu do štátu ich obvyklého pobytu, ako aj na zabezpečenie ochrany práva styku“.

4 Článok 6 prvý odsek tohto dohovoru znie:

„Zmluvný štát určí ústredný orgán na vykonávanie povinností, ktoré dohovor ukladá takýmto orgánom.“

5 Článok 8 prvý odsek uvedeného dohovoru stanovuje:

„Osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá tvrdí, že dieťa bolo premiestnené alebo zadržané v rozpore s opatrovníckym právom, sa môže obrátiť so žiadosťou na ústredný orgán štátu obvyklého pobytu dieťaťa alebo na ústredný orgán iného zmluvného štátu o pomoc pri zabezpečení návratu dieťaťa.“

6 Podľa článku 12 prvého odseku toho istého dohovoru:

„Ak bolo dieťa neoprávnene premiestnené alebo zadržané podľa článku 3 a v deň začatia konania pred justičným alebo správnym orgánom zmluvného štátu, v ktorom sa dieťa nachádza, neuplynula odo dňa neoprávneného premiestnenia alebo zadržania lehota jedného roka, nariadi príslušný orgán okamžite návrat dieťaťa.“

7 Článok 13 Haagskeho dohovoru z roku 1980 stanovuje:

„Bez ohľadu na ustanovenie predchádzajúceho článku justičný alebo správny orgán dožiadaného štátu nemusí nariadiť návrat dieťaťa, ak osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá nesúhlasí s jeho vrátením, preukáže, že:

a) osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá mala dieťa v osobnej starostlivosti, v čase premiestnenia alebo zadržania opatrovnícke právo skutočne nevykonávala alebo že súhlasila, či následne sa zmierila s premiestnením alebo zadržaním, alebo

b) existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie.

…“

8 Článok 34 Haagskeho dohovoru z roku 1980 stanovuje:

„… [T]ento dohovor nebráni použitiu iného medzinárodného zmluvného nástroja platného medzi štátom pôvodu a dožiadaným štátom… na účely dosiahnutia návratu dieťaťa, ktoré bolo neoprávnene premiestnené alebo zadržané, alebo na zabezpečenie práva styku.“

Nariadenie č. 2201/2003

9 Odôvodnenia 12, 17 a 18 nariadenia č. 2201/2003 znejú:

„(12) Kritériá právomoci vo veciach rodičovských práv a povinností, upravené týmto nariadením, sú tvorené tak, aby zodpovedali najlepšiemu záujmu dieťaťa, najmä kritériu blízkosti. To znamená, že právomoc by mal mať v prvom rade členský štát obvyklého pobytu dieťaťa, s výnimkou určitých prípadov zmeny pobytu dieťaťa alebo v dôsledku dohody medzi nositeľmi rodičovských práv a povinností.

…

(17) V prípadoch neoprávneného premiestnenia alebo zadržiavania dieťaťa sa má bez odkladu dosiahnuť návrat dieťaťa, a na tento účel by sa mal naďalej uplatňovať Haagsky dohovor z [roku] 1980, doplnený ustanoveniami tohto nariadenia, najmä jeho článkom 11. Súdy členského štátu, do ktorého bolo dieťa neoprávnene premiestnené alebo v ktorom je zadržiavané, majú mať možnosť zabrániť jeho návratu v osobitných a náležite odôvodnených prípadoch. Takéto rozhodnutie by sa však mohlo nahradiť následným rozhodnutím súdu členského štátu, v ktorom malo dieťa svoje obvyklý pobyt predtým, než došlo k neoprávnenému premiestneniu alebo zadržaniu. Ak by takýto rozsudok ukladal

návrat dieťaťa, návrat by sa mal uskutočniť bez potreby osobitného konania o uznaní a výkone takéhoto rozsudku v členskom štáte, do ktorého bolo dieťa premiestnené alebo v ktorom je zadržiavané.

(18) Ak súd rozhodol podľa článku 13 Haagskeho dohovoru z roku 1980, že dieťa sa nevráti, má informovať súd, ktorý má právomoc, alebo ústredný orgán v členskom štáte, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním. Ak sa na súde v uvedenom členskom štáte nezačalo konanie, tento súd alebo ústredný orgán by mali informovať účastníkov. Táto povinnosť nemá brániť ústrednému orgánu, aby informoval aj príslušné verejné orgány v súlade s vnútroštátnym právom.“

10 Článok 2 tohto nariadenia, nazvaný „Vymedzenie pojmov“, stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia:

…

7. pojem ‚rodičovské práva a povinnosti‘ označuje všetky práva a povinnosti týkajúce sa osoby alebo majetku dieťaťa, ktoré nadobudla fyzická osoba alebo právnická osoba rozsudkom, zo zákona alebo na základe dohody, ktorá má právne účinky. Tento pojem zahŕňa opatrovnícke právo a právo styku s dieťaťom;

…

9. pojem ‚opatrovnícke právo‘ zahŕňa práva a povinnosti súvisiace s osobnou starostlivosťou o dieťa, najmä právo určiť miesto pobytu dieťaťa;

…

11. pojem ‚neoprávnené premiestnenie alebo zadržiavanie‘ znamená premiestnenie alebo zadržiavanie dieťaťa, ak:
   a) je porušením opatrovníckeho práva nadobudnutého rozsudkom, zo zákona alebo dohodou, ktorá má právne účinky, podľa práva členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním;

      a

   b) za predpokladu, že v čase premiestnenia alebo zadržania sa toto opatrovnícke právo aj skutočne vykonávalo, buď spoločne alebo samostatne, alebo by sa bolo takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu alebo zadržaniu. Opatrovnícke právo sa považuje za vykonávané spoločne, ak na základe rozsudku alebo zo zákona jeden nositeľ rodičovských práv a povinností nemôže rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa bez súhlasu druhého nositeľa rodičovských práv a povinností.“

11 Nariadenie č. 2201/2003 obsahuje kapitolu II, nazvanú „Súdna právomoc“, ktorá v oddiele 2, nazvanom „Rodičovské práva a povinnosti“, obsahuje články 8 až 15 tohto nariadenia.

12 Článok 8 uvedeného nariadenia, nazvaný „Všeobecná právomoc“, stanovuje:

„1. Súdy členského štátu majú právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu, ktoré má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte v čase začatia konania.

2. Odsek 1 sa uplatňuje s výhradou ustanovení článkov 9, 10 a 12.“

13 Článok 10 tohto nariadenia, nazvaný „Súdna právomoc v prípadoch únosu dieťaťa“, stanovuje:

„V prípade neoprávneného premiestnenia alebo zadržiavania dieťaťa si súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred svoj[í]m neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, zachovávajú právomoc, až kým dieťa nenadobudne obvyklý pobyt v inom členskom štáte a:

a) každá osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo sa zmieril s premiestnením alebo zadržaním,

alebo

b) dieťa sa zdržiavalo v tomto inom členskom štáte najmenej jeden rok po tom, ako sa osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, dozvedel, alebo mohol [alebo mal – *neoficiálny preklad*] dozvedieť, o mieste pobytu dieťaťa, dieťa sa zžilo s novým prostredím a je splnená najmenej jedna z týchto podmienok:
   i) do jedného roka odvtedy, ako sa nositeľ opatrovníckeho práva dozvedel alebo mohol [alebo mal – *neoficiálny preklad*] dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa, sa nepodala žiadosť o návrat dieťaťa na príslušné orgány členského štátu, do ktorého bolo dieťa premiestnené alebo v ktorom je zadržiavané;
   ii) nositeľ opatrovníckeho práva vzal späť svoju žiadosť o návrat a v lehote stanovenej v bode i) sa nepodala nová žiadosť;
   iii) konanie na súde členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, sa skončilo podľa článku 11 ods. 7;
   iv) súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, vydali rozsudok o opatrovníckom práve, z ktorého nevyplýva povinnosť návratu dieťaťa.“

14 Článok 11 nariadenia č. 2201/2003, nazvaný „Návrat dieťaťa“, uvádza:

„1. Keď osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, podá žiadosť na príslušné orgány členského štátu o vydanie rozsudku podľa Haagskeho dohovoru [z roku 1980], aby dosiahla návrat dieťaťa, ktoré bolo neoprávnene premiestnené alebo zadržané v inom členskom štáte ako členskom štáte, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, uplatňujú sa odseky 2 až 8.

…

6. Ak súd vydal príkaz o nevrátení podľa článku 13 Haagskeho dohovoru z roku 1980, musí okamžite, buď priamo alebo prostredníctvom svojho ústredného orgánu, zaslať odpis súdneho príkazu o nevrátení a súvisiace písomnosti, najmä záznam súdnych pojednávaní, súdu s právomocou alebo ústrednému orgánu členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, podľa vnútroštátneho práva. Súdu sa musia všetky uvedené písomnosti zaslať do jedného mesiaca od dátumu príkazu o nevrátení.

7. Ak súdy v členskom štáte, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, nezačali konanie na návrh jedného z účastníkov,

súd alebo ústredný orgán, ktorému sa zašlú informácie uvedené v odseku 6, musí o tom informovať účastníkov a vyzvať ich, aby urobili svoje podania na súd v súlade s vnútroštátnym právom do troch mesiacov od dátumu oznámenia, aby súd mohol preskúmať otázku opatrovníckeho práva k dieťaťu.

Bez toho, aby boli dotknuté kritéria právomoci uvedené v tomto nariadení, súd ukončí konanie, ak v uvedenej lehote nedostal žiadne podania.

8. Bez ohľadu na rozsudok o nevrátení podľa článku 13 Haagskeho dohovoru z roku 1980 každý následný rozsudok požadujúci návrat dieťaťa vydaný súdom, ktorý má právomoc podľa tohto nariadenia, sa vykonáva podľa oddielu 4 kapitoly III na účely zabezpečenia návratu dieťaťa.“

15 Článok 60 uvedeného nariadenia, nazvaný „Vzťahy k niektorým mnohostranným dohovorom“, znie:

„Vo vzťahoch medzi členskými štátmi má toto nariadenie prednosť pred týmito dohovormi v rozsahu, v ktorom sa týka otázok upravených týmto nariadením:

…

e) Haagsky dohovor [z roku 1980].“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

16 L sa narodila v novembri 2014 vo Švajčiarsku a má dvojité nemecké a poľské občianstvo. Jej otec, nemecký štátny príslušník, býva od júna 2013 vo Švajčiarsku z pracovných dôvodov, zatiaľ čo jej matka, poľská štátna príslušníčka, žila so svojou dcérou od januára 2015 do apríla 2016 vo Frankfurte nad Mohanom (Nemecko), čo je mesto, v ktorom rodičia L uzavreli manželstvo.

17 Od januára 2015 do apríla 2016 otec pravidelne navštevoval matku a L v Nemecku.

18 V máji 2015 švajčiarsky migračný úrad vyhovel žiadosti otca o zlúčenie rodiny, po ktorej matke bolo udelené povolenie na prechodný pobyt vo Švajčiarsku platné do 31. decembra 2019.

19 Dňa 9. apríla 2016 sa matka s L presťahovala do Poľska. Matka pritom odhlásila celú rodinu z pobytu vo Frankfurte nad Mohanom a uviedla adresu otca vo Švajčiarsku. V lete 2016 sa matka uchádzala o prácu vo Švajčiarsku. Od novembra 2016 pracuje v Poľsku.

20 Otec spočiatku navštevoval svoju manželku a dcéru v Poľsku. Od apríla 2017 však matka odmietla otcovi výkon jeho práva styku s ich dcérou. Bez súhlasu otca ju zapísala do materskej školy v Poľsku. Koncom mája 2017 matka informovala otca, že s ich dcérou zostane v Poľsku.

21 Dňa 7. júla 2017 otec podal žiadosť o návrat dieťaťa do Švajčiarska prostredníctvom švajčiarskeho ústredného orgánu, konkrétne Spolkového úradu spravodlivosti v Berne, na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980.

22 Rozhodnutím z 8. decembra 2017 Sąd Rejonowy dla Krakowa–Nowej Huty w Krakowie (Okresný súd Krakov, Nowa Huta v Krakove, Poľsko) zamietol túto žiadosť z dôvodu, že otec súhlasil s presťahovaním matky a ich dcéry do Poľska na neurčitý čas. Okrem toho sa tento súd

domnieval, že v prípade návratu dieťaťa existuje vážne riziko ohrozenia najlepšieho záujmu dieťaťa v zmysle článku 13 prvého odseku písm. b) Haagskeho dohovoru z roku 1980, keďže otec priznal, že už raz voči matke použil násilie.

23 Sąd Okręgowy w Krakowie (Krajský súd Krakov, Poľsko) 17. apríla 2018 zamietol odvolanie, ktoré podal otec proti tomuto rozhodnutiu.

24 Matka podala 27. septembra 2017 návrh na začatie rozvodového konania v Poľsku. V októbri 2017 matka tiež odhlásila L z pobytu v obci X vo Švajčiarsku.

25 Rozhodnutím z 5. júna 2018 Sąd Okręgowy w Krakowie (Krajský súd v Krakove) predbežne zveril L do osobnej starostlivosti matke a upravil vyživovaciu povinnosť otca. Vnútroštátny súd uvádza, že v priebehu roka 2022 otec navštívil dieťa v Poľsku na základe súdneho rozhodnutia prijatého v tomto členskom štáte.

26 Otec ďalej netrval na druhej žiadosti o návrat dieťaťa na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980 podanej 29. júna 2018 na nemecký Bundesamt für Justiz (Spolkový úrad pre spravodlivosť) v Bonne (Nemecko).

27 Návrhom z 12. júla 2018 podaným na Amtsgericht Frankfurt am Main (Okresný súd Frankfurt nad Mohanom, Nemecko) otec požiadal o zverenie dieťaťa do výlučnej starostlivosti, o právo určiť pobyt dieťaťa, ako aj o návrat dieťaťa k nemu do Švajčiarska od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.

28 Otec uviedol, že rodičia dieťaťa sa v roku 2015 dohodli, že v budúcnosti budú žiť s L vo Švajčiarsku. V apríli 2016 sa matka rozhodla pripojiť sa na obmedzenú dobu k svojim rodičom v Poľsku. Otec s tým súhlasil v rozsahu, v akom bude tento pobyt obmedzený na dva alebo tri roky. Bolo dohodnuté, že dieťa najneskôr od novembra 2017 bude navštevovať materskú školu vo Švajčiarsku.

29 Matka proti tejto žiadosti namietala. Tvrdí, že otec dal súhlas na presťahovanie do Poľska a pomáhal pri získaní poľského pasu v tejto krajine. Naopak, nedošlo k žiadnej dohode o dočasnom presťahovaní do Poľska ani k dohode o presťahovaní do Švajčiarska.

30 Amtsgericht Frankfurt am Main (Okresný súd Frankfurt nad Mohanom) rozhodnutím z 3. júna 2019 zamietol návrh otca na zverenie dieťaťa do výlučnej starostlivosti z dôvodu, že tento súd nemá medzinárodnú právomoc o ňom rozhodnúť.

31 Otec podal proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Vyšší krajinský súd Frankfurt nad Mohanom, Nemecko), pričom v podstate tvrdil, že právomoc nemeckých súdov vyplýva z článku 11 ods. 6 nariadenia č. 2201/2003 v spojení s odsekom 7 tohto článku, ako aj z článku 10 tohto nariadenia.

32 V tejto súvislosti vnútroštátny súd po prvé uvádza, že v čase podania návrhu otca na prvom stupni, teda 12. júla 2018, mala L obvyklý pobyt v Poľsku, takže právomoc nemeckých súdov nemôže byť založená na článku 8 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003.

33 Po druhé, pokiaľ ide o právomoc týchto súdov, ktorá podľa otca vyplýva z článkov 10 a 11 nariadenia č. 2201/2003, vnútroštátny súd konštatuje, že tieto články sa majú vykladať spoločne, a pripomína, že uvedené články sa uplatňujú len vo vzťahoch medzi členskými štátmi. Preto sa

domnieva, že v konaní o návrate začatom na žiadosť otca 7. júla 2017 prostredníctvom Spolkového úradu pre spravodlivosť v Berne, ktorej cieľom bolo dosiahnuť návrat dieťaťa do Švajčiarska, sa požiadavky vyplývajúce z článku 11 nariadenia č. 2201/2003 týkajúce sa uplatňovania konaní podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980 neuplatňujú, keďže Švajčiarska konfederácia nie je viazaná nariadením č. 2201/2003.

34 V dôsledku toho podľa vnútroštátneho súdu po zamietnutí žiadosti o návrat poľský súd nemal nijaký dôvod postupovať v súlade s článkom 11 ods. 6 a 7 tohto nariadenia a informovať nemecké súdy alebo ústredný orgán o príkaze o nevrátení. Vnútroštátny súd dodáva, že druhá žiadosť o návrat, ktorú otec podal na Spolkový úrad pre spravodlivosť v Bonne krátko pred podaním svojho návrhu na zverenie dieťaťa do výlučnej starostlivosti, na základe ktorého bolo začaté toto konanie, nemôže slúžiť ako základ pre zachovanie súdnej právomoci podľa článku 10 uvedeného nariadenia, pretože otec netrval na tejto žiadosti o návrat.

35 Po tretie sa vnútroštátny súd domnieva, že pokiaľ sa v prejednávanej veci uplatní článok 10 nariadenia č. 2201/2003, v zásade nie sú splnené podmienky uplatnenia článku 10 písm. b) bodu i) tohto nariadenia, ktorý stanovuje zachovanie právomoci súdov členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním. Zatiaľ čo totiž otec tvrdí, že dieťa bolo neoprávnene premiestnené do Poľska v máji 2017, jeho žiadosť o zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti bola podaná až 12. júla 2018, takže nebola dodržaná lehota jedného roka stanovená v článku 10 písm. b) bode i) uvedeného nariadenia. Táto lehota by však mohla byť dodržaná, ak by začala plynúť odo dňa, keď malo toto dieťa podľa svojho otca navštevovať materskú školu vo Švajčiarsku, teda od novembra 2017.

36 Vnútroštátny súd však uvádza, že opis skutkového stavu, ktorý v tejto súvislosti predložil otec v rámci tohto konania, sa líši od opisu, ktorý predložil počas konania vedeného na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980. Vzniká teda otázka, či otec nemôže predložiť nové skutočnosti, pokiaľ ide o presný dátum neoprávneného premiestnenia, a či pravidlá v oblasti dôkazného bremena uplatniteľné v konaniach vedených na základe tohto dohovoru možno uplatniť na toto konanie. Vnútroštátny súd sa prikláňa k názoru, že nie je viazaný rozhodnutím týkajúcim sa žiadosti o návrat vydaným na základe uvedeného dohovoru a že musí posúdiť rozpory v opise skutkového stavu otca.

37 Napokon po štvrté vnútroštátny súd poznamenáva, že v prípade odmietnutia nariadiť návrat dieťaťa podľa článku 13 Haagskeho dohovoru z roku 1980 pravidlá článku 11 ods. 6 až 8 nariadenia č. 2201/2003 vedú k začatiu konania o zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti na súdoch členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním. Na rozdiel od toho, čo tvrdí otec, sa však vnútroštátny súd domnieva, že uplatnenie ustanovení tohto článku 11 nevyhnutne predpokladá začatie konania podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980 medzi dvoma členskými štátmi viazanými nariadením č. 2201/2003, čo nie je prípad prejednávanej veci.

38 Za týchto podmienok Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Vyšší krajinský súd Frankfurt nad Mohanom) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„Do akej miery je regulačný mechanizmus v článkoch 10 a 11 nariadenia [č. 2201/2003] obmedzený na konania vo vzťahoch medzi členskými štátmi Únie?

Konkrétne:

1. Uplatňuje sa článok 10 nariadenia [č. 2201/2003] s tým dôsledkom, že súdy predchádzajúceho [členského] štátu pobytu si zachovávajú právomoc, ak malo dieťa pred premiestnením obvyklý pobyt v členskom štáte Únie (Nemecko) a konanie o návrate podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980… sa viedlo medzi členským štátom Únie (Poľsko) a tretím štátom (Švajčiarsko), ale návrat dieťaťa bol v tomto konaní zamietnutý?

   Pokiaľ je odpoveď na prvú otázku kladná:

2. Aké požiadavky sa majú klásť na preukázanie zachovania právomoci [súdov predchádzajúceho členského štátu obvyklého pobytu dieťaťa] v kontexte článku 10 písm. b) bodu i) nariadenia [č. 2201/2003]?

3. Uplatňuje sa článok 11 ods. 6 až 8 nariadenia [č. 2201/2003] aj v prípade, keď sa konanie o návrate vedie podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980 vo vzťahu medzi tretím štátom a členským štátom Únie ako štátom, do ktorého bolo dieťa neoprávnene premiestnené, pokiaľ malo dieťa pred premiestnením obvyklý pobyt v inom členskom štáte Únie?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

39 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom, zavedeného článkom 267 ZFEÚ, prináleží Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť spor, ktorý prejednáva. Z tohto pohľadu Súdnemu dvoru prináleží v prípade potreby preformulovať otázky, ktoré sú mu položené (rozsudok z 30. januára 2024, Direktor na Glavna direcija „Nacionalna policija“ pri MVR – Sofija, C-118/22, EU:C:2024:97, bod 31, ako aj citovaná judikatúra).

40 V prejednávanej veci vychádza prvá otázka zo skutočnosti, že podľa vnútroštátneho súdu je uplatnenie článku 10 nariadenia č. 2201/2003 podmienené začatím konania o návrate dieťaťa začatého na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980 medzi dvoma členskými štátmi, a to tak, že toto konanie je doplnené ustanoveniami článku 11 tohto nariadenia. Keďže otec začal pred sporom v prejednávanej veci konanie o návrat dieťaťa prostredníctvom ústredného orgánu Švajčiarskej konfederácie, tretej krajiny, o ktorej je nesporné, že nie je viazaná nariadením č. 2201/2003, vnútroštátny súd sa domnieva, že ani ustanovenia tohto článku 11, a v dôsledku toho ani ustanovenia jeho článku 10, nie sú vo veci samej uplatniteľné.

41 Za týchto okolností má vnútroštátny súd pochybnosti, pokiaľ ide o zachovanie právomoci nemeckých súdov ako súdov členského štátu obvyklého pobytu dieťaťa bezprostredne pred jeho neoprávneným premiestnením alebo zadržaním.

42 Z toho vyplýva, že svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 10 písm. b) bod i) nariadenia č. 2201/2003 vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie prestane byť uplatniteľné len z dôvodu, že ústredný orgán tretej krajiny bol požiadaný o začatie konania o návrate dieťaťa podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980 a že toto konanie nebolo úspešné.

43 Poľská vláda bez toho, aby spochybnila prípustnosť tejto otázky, tvrdí, že tento článok 10 nie je uplatniteľný na spor vo veci samej, keďže poľský súd zamietol návrh otca L na nariadenie návratu jeho dieťaťa podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980, keď rozhodol, že nedošlo k neoprávnenému premiestneniu alebo zadržaniu tohto dieťaťa.

44 V tejto súvislosti stačí konštatovať, ako to potvrdzuje článok 11 ods. 8 nariadenia č. 2201/2003, že rozhodnutie súdu členského štátu, ktorým sa odmieta vyhovieť žiadosti o návrat podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980, nevylučuje, aby sa súd iného členského štátu mohol domnievať, že má právomoc na základe článku 10 tohto nariadenia.

45 Na základe tohto spresnenia je potrebné pripomenúť, že podľa článku 8 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003 patrí všeobecná právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností súdom členského štátu, v ktorom má dieťa svoj obvyklý pobyt v čase začatia konania. Z dôvodu geografickej blízkosti sa totiž tieto súdy vo všeobecnosti považujú za najlepšie spôsobilé na posúdenie opatrení, ktoré treba prijať v záujme dieťaťa [rozsudok zo 14. júla 2022, CC (Presun obvyklého pobytu dieťaťa do tretieho štátu), C-572/21, EU:C:2022:562, bod 27 a citovaná judikatúra].

46 V súlade s článkom 8 ods. 2 tohto nariadenia sa však táto všeobecná právomoc uplatňuje „s výhradou ustanovení článkov 9, 10 a 12“ uvedeného nariadenia.

47 Článok 10 nariadenia č. 2201/2003 stanovuje, že súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred jeho neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, si zachovávajú právomoc, až kým dieťa nenadobudne obvyklý pobyt v inom členskom štáte.

48 Postúpenie právomoci súdom tohto iného členského štátu podlieha podmienke stanovenej v písm. a) tohto článku 10, že osoba, ktorá vykonáva opatrovnícke právo, súhlasila s týmto premiestnením alebo zadržaním, alebo s okolnosťami, ktoré sú stanovené v písm. b) uvedeného článku 10. Podľa tohto písm. b) sa po prvé vyžaduje, aby sa dieťa zdržiavalo v tomto inom členskom štáte najmenej jeden rok po tom, ako sa osoba, inštitúcia alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, dozvedel alebo mal dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa, po druhé dieťa sa zžilo s novým prostredím a po tretie je splnená jedna zo štyroch ďalších podmienok stanovených v bodoch i) až iv) tohto ustanovenia. Podmienka stanovená v jeho bode i) stanovuje, že do jedného roka odvtedy, ako sa nositeľ opatrovníckeho práva dozvedel alebo mal dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa, „sa nepodala žiadosť o návrat dieťaťa na príslušné orgány členského štátu, do ktorého bolo dieťa premiestnené alebo v ktorom je zadržiavané“.

49 Navyše treba pripomenúť, že podľa článku 11 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003, keď osoba, ktorá vykonáva opatrovnícke právo, podá žiadosť na príslušné orgány členského štátu o vydanie rozsudku podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980, aby dosiahla návrat dieťaťa, ktoré bolo neoprávnene premiestnené alebo zadržané v inom členskom štáte ako členskom štáte, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, uplatňujú sa odseky 2 až 8 uvedeného článku 11.

50 Zo znenia tohto článku 11 jasne vyplýva, že toto ustanovenie sa uplatňuje len vtedy, ak sa medzi členskými štátmi začalo konanie o návrat dieťaťa, ktoré bolo neoprávnene premiestnené alebo zadržané podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980.

51 Nič v znení ani v štruktúre článku 10 tohto nariadenia alebo v cieľoch sledovaných týmto článkom však neumožňuje tvrdiť, že pravidlo osobitnej právomoci stanovené v uvedenom článku 10, ktoré v zásade spočíva v zachovaní právomoci súdov členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred jeho neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, sa neuplatní z dôvodu, že sa neúspešne začalo konanie o návrate na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980 medzi ústrednými alebo súdnymi orgánmi tretej krajiny a členského štátu.

52 Treba totiž po prvé pripomenúť, že pravidlo právomoci stanovené v článku 10 nariadenia č. 2201/2003 je založené na „neoprávnenom premiestnení alebo zadržiavaní dieťaťa“ chápané podľa článku 2 bodu 11 tohto nariadenia ako premiestnenie alebo zadržiavanie, ku ktorému došlo porušením opatrovníckeho práva nadobudnutého rozsudkom, zo zákona alebo dohodou, ktorá má právne účinky, podľa práva členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním, a za predpokladu, že v čase premiestnenia alebo zadržania sa toto opatrovnícke právo aj skutočne vykonávalo, buď spoločne alebo samostatne, alebo by sa bolo takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu alebo zadržaniu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. augusta 2021, A, C-262/21 PPU, EU:C:2021:640, bod 44).

53 Táto definícia neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa sa tak obmedzuje na odkaz na porušenie opatrovníckeho práva jedného z nositeľov rodičovských práv a povinností podľa práva členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred týmto premiestnením alebo zadržaním. Nezávisí teda od nevyhnutne následného a prípadného začatia konania o návrate dieťaťa zo strany nositeľa opatrovníckeho práva na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980.

54 Takýto výklad je podporený cieľom sledovaným článkom 10 nariadenia č. 2201/2003, ktorý spočíva v zabránení poskytnutia procesnej výhody únoscovi dieťaťa, ktorá by vyplývala zo skutočnosti, že súdy členského štátu, v ktorom malo toto dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred týmto únosom, by automaticky stratili právomoc len z dôvodu, že toto dieťa sa už obvykle zdržiava s únoscom v inom členskom štáte [pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. júla 2023, TT (Neoprávnené premiestnenie dieťaťa), C-87/22, EU:C:2023:571, bod 36 a citovanú judikatúru].

55 Po druhé, zatiaľ čo s cieľom zániku právomoci súdov pôvodného obvyklého pobytu dieťaťa článok 10 písm. b) odkazuje na neexistenciu akejkoľvek žiadosti o návrat na príslušné orgány členského štátu, na ktorého území bolo dieťa neoprávnene premiestnené alebo v ktorom je zadržiavané, toto ustanovenie nijako nešpecifikuje, že takáto žiadosť musí byť podaná podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980, ani nevylučuje, že môže byť podaná prostredníctvom ústredného orgánu tretej krajiny.

56 Naproti tomu predpoklad, z ktorého vychádza vnútroštátny súd, by znamenal, že nositeľ rodičovských práv a povinností, ktorého opatrovnícke právo bolo porušené v zmysle článku 2 bodu 11 tohto nariadenia, by bol povinný domáhať sa návratu dotknutého dieťaťa na základe ustanovení Haagskeho dohovoru z roku 1980.

57 Na jednej strane treba pripomenúť, že tieto ustanovenia nemajú v súlade s článkom 60 nariadenia č. 2201/2003 prednosť pred ustanoveniami tohto nariadenia vo vzťahoch medzi členskými štátmi v oblastiach upravených týmto nariadením [pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. júla 2023, TT (Neoprávnené premiestnenie dieťaťa), C-87/22, EU:C:2023:571, bod 58].

58 Na druhej strane tvrdenie o existencii povinnosti dovolávať sa ustanovení Haagskeho dohovoru z roku 1980 na účely podania žiadosti o návrat dieťaťa, ktoré je obeťou medzinárodného únosu, už Súdny dvor odmietol v rozsudku z 19. septembra 2018, C.E. a N.E. (C-325/18 PPU a C-375/18 PPU, EU:C:2018:739, body 49 a 51). Ako vyplýva z článku 34 tohto dohovoru, môže byť konanie o návrate totiž založené na iných pravidlách alebo iných zmluvných ustanoveniach, najmä bilaterálnych. V tejto súvislosti Súdny dvor tiež v bode 53 tohto rozsudku spresnil, že nositeľ rodičovských práv a povinností teda môže v súlade s ustanoveniami kapitoly III nariadenia č. 2201/2003 požiadať o uznanie a výkon rozhodnutia týkajúceho sa rodičovských práv a povinností a návratu detí prijatého príslušným súdom podľa kapitoly II oddielu 2 tohto nariadenia, hoci nepredložil žiadosť o návrat založenú na Haagskom dohovore z roku 1980.

59 Preto samotná okolnosť, že rodič, ktorého opatrovnícke právo bolo porušené, neúspešne začal konanie podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980 o návrat dieťaťa neoprávnene premiestneného alebo zadržiavaného na ústrednom orgáne tretej krajiny, ktoré bolo následne postúpené príslušným orgánom členského štátu, nemá vplyv na uplatnenie pravidla právomoci stanoveného v článku 10 nariadenia č. 2201/2003 na takúto situáciu.

60 Po tretie, na rozdiel od toho, čo tvrdí vnútroštátny súd, rozsudok z 24. marca 2021, MCP (C-603/20 PPU, EU:C:2021:231), v ktorom Súdny dvor konštatoval, že článok 10 tohto nariadenia sa neuplatňuje na situáciu, v ktorej dieťa ku dňu podania návrhu vo veciach rodičovských práv a povinností nadobudlo obvyklý pobyt v treťom štáte následkom únosu do tohto štátu, nie je relevantný pre predchádzajúci výklad. Vo veci samej je totiž nesporné, že k údajnému protiprávnemu premiestneniu došlo medzi dvoma členskými štátmi, čo je situácia, ktorá skutočne patrí do pôsobnosti tohto ustanovenia.

61 Napokon po štvrté, na rozdiel od toho, čo tvrdí nemecká vláda, nemožno vzhľadom na to, že to nariadenie č. 2201/2003 neupravuje, pripustiť, aby uplatnenie pravidla súdnej právomoci vo veciach rodičovských práv a povinností stanoveného v článku 10 tohto nariadenia podliehalo uplatneniu takých procesných pravidiel, aké sú uvedené v článku 11 ods. 6 a 7 uvedeného nariadenia, ktorých hlavným cieľom je upraviť postúpenie informácií týkajúcich sa príkazu o nevrátení, ktorý bol prijatý podľa článku 13 Haagskeho dohovoru z roku 1980, pričom sa musí oznámiť príslušnému súdu členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, a určiť spôsoby oznamovania týchto informácií (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. januára 2015, RG, C-498/14 PPU, EU:C:2015:3, bod 46).

62 Vzhľadom na tieto úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 10 písm. b) bod i) nariadenia č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie neprestáva byť uplatniteľné len z dôvodu, že ústredný orgán tretej krajiny bol požiadaný o začatie konania o návrate dieťaťa podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980 a že toto konanie nebolo úspešné.

O druhej otázke

63 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd vo všeobecnosti pýta, aké podmienky musia byť splnené, aby bolo možné konštatovať zachovanie právomoci súdov členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním.

64 Z odôvodnenia a skutkových okolností uvedených v návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že táto otázka sa konkrétne týka dvoch bodov vzťahujúcich sa najmä na pojem „žiadosť o návrat“, ako je uvedený v článku 10 písm. b) bode i) tohto nariadenia. Na jednej strane sa

vnútroštátny súd domnieva, že žiadosť o návrat podaná otcom L 7. júla 2017 nepredstavuje „žiadosť o návrat“ v zmysle tohto článku 10 písm. b) bodu i) z dôvodu, že jej cieľom bolo dosiahnuť návrat dieťaťa do tretej krajiny, konkrétne do Švajčiarskej konfederácie. Na druhej strane sa tento súd domnieva, že návrh na zverenie do osobnej starostlivosti podaný otcom 12. júla 2018 možno považovať za „žiadosť o návrat“ v zmysle uvedeného článku 10 písm. b) bodu i). Uvádza však, že táto žiadosť by bola podaná po uplynutí lehoty jedného roka stanovenej v tomto ustanovení, ak by *dies a quo* tejto lehoty mal byť rovnaký ako v prípade žiadosti o návrat podanej 7. júla 2017 s prihliadnutím na tvrdenie otca. V tomto kontexte sa vnútroštátny súd tiež pýta, či nositeľ opatrovníckeho práva má možnosť predložiť nové dôkazy v porovnaní s tými, ktoré uviedol v rámci uvedeného konania, a aké sú v tejto súvislosti pravidlá týkajúce sa dôkazného bremena.

65 Vzhľadom na tieto spresnenia a vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora uvedenú v bode 39 tohto rozsudku treba preformulovať druhú otázku tak, že vnútroštátny súd sa v podstate pýta, či sa má článok 10 písm. b) bod i) nariadenia č. 2201/2003 vykladať v tom zmysle, že pod pojem „žiadosť o návrat“ v zmysle tohto ustanovenia spadá žiadosť o návrat dieťaťa do iného štátu, než je členský štát, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, alebo návrh na zverenie tohto dieťaťa do osobnej starostlivosti podaný na súdy tohto členského štátu. V prípade kladnej odpovede sa vnútroštátny súd pýta, či na jednej strane na účely preukázania, že nositeľ opatrovníckeho práva podal žiadosť o návrat v lehote stanovenej v uvedenom ustanovení, má tento nositeľ možnosť predložiť nové dôkazy v porovnaní s dôkazmi, ktoré uviedol počas konania vedeného podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980, a na druhej strane, či sú pravidlá týkajúce sa dôkazného bremena totožné s pravidlami uplatniteľnými v rámci tohto konania.

66 Pokiaľ ide v prvom rade o otázku, či, ako tvrdí najmä Komisia, žiadosť o návrat dieťaťa do štátu, vrátane do tretej krajiny odlišnej od členského štátu, v ktorom malo toto dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, spadá pod článok 10 písm. b) bod i) nariadenia č. 2201/2003, treba konštatovať, že toto nariadenie nešpecifikuje, čo treba rozumieť pod pojmom „žiadosť o návrat“.

67 Podľa ustálenej judikatúry je pri výklade ustanovenia práva Únie potrebné zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou [pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. júla 2023, TT (Neoprávnené premiestnenie dieťaťa), C-87/22, EU:C:2023:571, bod 39 a citovanú judikatúru].

68 Na úvod v tejto súvislosti nič v znení článku 10 nariadenia č. 2201/2003 neumožňuje vyvodiť záver, že výraz „žiadosť o návrat“ označuje iný úkon ako ten, ktorým osoba žiada, aby sa dieťa vrátilo do členského štátu, na ktorého území malo obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním.

69 Ďalej, pokiaľ ide o kontext článku 10 tohto nariadenia, treba pripomenúť, že toto ustanovenie stanovuje osobitné pravidlo právomoci vo vzťahu k všeobecnému pravidlu stanovenému v článku 8 ods. 1 uvedeného nariadenia. Tento článok 10 tak uvádza okolnosti, za ktorých je zachovaná právomoc v prospech súdov členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred svojím neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, alebo naopak, je prenesená na súdy členského štátu, v ktorom dieťa nadobudlo obvyklý pobyt v dôsledku neoprávneného premiestnenia alebo zadržania.

70 Je teda logické a v súlade so štruktúrou pravidiel právomoci vo veciach rodičovských práv a povinností upravených nariadením č. 2201/2003, že jednak „žiadosť o návrat“ uvedená v článku 10 tohto nariadenia musí byť adresovaná príslušným orgánom členského štátu, na ktorého území bolo dieťa neoprávnene premiestnené a fyzicky sa nachádza, a jednak cieľom tej istej žiadosti je dosiahnuť návrat tohto dieťaťa do členského štátu, na ktorého území malo obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením a ktorého súdy sú, ako už Súdny dvor rozhodol, z dôvodu svojej geografickej blízkosti vo všeobecnosti v najlepšej pozícii na to, aby posúdili opatrenia, ktoré sa majú prijať v záujme uvedeného dieťaťa [pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. júla 2023, TT (Neoprávnené premiestnenie dieťaťa), C-87/22, EU:C:2023:571, bod 33 a citovanú judikatúru]. Žiadosť smerujúca k tomu, aby bolo dieťa premiestnené do iného štátu, ktorý je navyše tretím štátom, na ktorého území sa pred svojím neoprávneným premiestnením obvykle nezdržiavalo, však nezodpovedá tejto logike.

71 Tento výklad je napokon podporený cieľom nariadenia č. 2201/2003. Jeho cieľom je totiž odradiť od únosov detí medzi štátmi a v prípade únosu dosiahnuť okamžitý návrat dieťaťa do štátu jeho obvyklého pobytu (rozsudok z 19. septembra 2018, C.E. a N.E., C-325/18 PPU a C-375/18 PPU, EU:C:2018:739, bod 47).

72 Okrem toho Súdny dvor už v súvislosti s výkladom článku 11 nariadenia č. 2201/2003 rozhodol, že jedným z cieľov tohto ustanovenia je obnovenie *status quo ante*, teda situácie, ktorá existovala pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním dieťaťa [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. februára 2023, Rzecznik Praw Dziecka a i. (Odklad výkonu rozhodnutia o návrate), C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, bod 69 a citovanú judikatúru].

73 Hoci, ako bolo rozhodnuté v bodoch 51 až 62 tohto rozsudku, právomoc zavedená článkom 10 nariadenia č. 2201/2003 nie je podmienená tým, že konanie o návrate sa začína na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980, tak ako je toto konanie medzi členskými štátmi doplnené ustanoveniami článku 11 tohto nariadenia, nič to nemení na skutočnosti, že obnovenie *status quo ante* predstavuje nevyhnutne spoločný cieľ žiadostí o návrat uvedených v ustanoveniach článkoch 10 a 11 uvedeného nariadenia.

74 Všetky tieto ciele by boli ohrozené, ak by sa „žiadosť o návrat“ chápala ako žiadosť o odovzdanie dieťaťa do štátu, na území ktorého toto dieťa nemalo obvyklý pobyt bezprostredne pred jeho neoprávneným premiestnením alebo zadržaním (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. júna 2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, bod 38).

75 Tento výklad je podporený Haagskym dohovorom z roku 1980. Hoci je pravda, ako tvrdí Komisia, že článok 8 prvý odsek tohto dohovoru oprávňuje nositeľa opatrovníckeho práva podať žiadosť o návrat prostredníctvom ústredného orgánu ktorejkoľvek zmluvnej strany, v preambule uvedeného dohovoru sa uvádza, že cieľom tohto dohovoru je chrániť dieťa na medzinárodnej úrovni pred škodlivými účinkami neoprávneného premiestnenia alebo zadržania a stanoviť postup na zabezpečenie urýchleného návratu dieťaťa do štátu jeho obvyklého pobytu [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. februára 2023, Rzecznik Praw Dziecka a i. (Odklad výkonu rozhodnutia o návrate), C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, bod 64].

76 Z doslovného, kontextuálneho a teleologického výkladu článku 10 písm. b) bodu i) nariadenia č. 2201/2003 tak vyplýva, že pojem „žiadosť o návrat“ v zmysle tohto ustanovenia označuje žiadosť, ktorou osoba žiada, aby sa dieťa vrátilo do členského štátu, na ktorého území malo obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním.

77 Naopak žiadosť o to, aby sa dieťa pripojilo k jednému zo svojich rodičov v tretej krajine, v ktorej toto dieťa nemalo svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred tým, ako bolo neoprávnene premiestnené, nepredstavuje „žiadosť o návrat“ v zmysle tohto článku 10 písm. b) bodu i).

78 V druhom rade návrh na zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti na súdoch členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, nemožno považovať za rovnocenný žiadosti o návrat v zmysle článku 10 písm. b) bodu i) nariadenia č. 2201/2003.

79 Ako totiž v podstate uviedol generálny advokát v bode 61 svojich návrhov, z článku 10 písm. b) tohto nariadenia vyplýva, že žiadosť o návrat dieťaťa a žiadosť o zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti nie sú zameniteľné, keďže tieto dve žiadosti plnia odlišné funkcie. Na jednej strane na rozdiel od návrhu na zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti, ktorý si vyžaduje dôkladné preskúmanie vecnej stránky sporu vo veci rodičovských práv a povinností, žiadosť o návrat je svojou povahou zrýchleným konaním, keďže jeho cieľom je zabezpečiť, ako sa uvádza v odôvodnení 17 nariadenia č. 2201/2003, bezodkladný návrat dieťaťa [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. februára 2023, Rzecznik Praw Dziecka a i. (Odklad výkonu rozhodnutia o návrate), C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, body 68 a 70]. Na druhej strane Súdny dvor už rozhodol, že rozhodnutie o návrate alebo príkaz o nevrátení dieťaťa neupravuje otázku opatrovníckeho práva k dieťaťu, keďže nemožnosť využiť konanie o návrate nemá vplyv na možnosť rodiča, ktorého opatrovnícke právo bolo porušené, uplatniť prostredníctvom konania svoje práva týkajúce sa vecnej stránky rodičovských práv a povinností, pred súdmi, ktoré majú právomoc o nich rozhodnúť na základe ustanovení nariadenia č. 2201/2003 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. júna 2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, bod 65 a citovanú judikatúru).

80 Keďže ani žiadosť o návrat dieťaťa do štátu, na území ktorého toto dieťa nemalo obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, ani žiadosť o zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti podaná vo vzťahu k tomuto dieťaťu nemožno kvalifikovať ako „žiadosti o návrat“ v zmysle článku 10 písm. b) bodu i) nariadenia č. 2201/2003, nie je potrebné skúmať otázky uvedené v poslednej vete bodu 65 tohto rozsudku.

81 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 10 písm. b) bod i) nariadenia č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že pod pojem „žiadosť o návrat“ v zmysle tohto ustanovenia nespadá ani žiadosť o návrat dieťaťa do iného členského štátu, než je členský štát, v ktorom malo toto dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred svojím neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, ani návrh na zverenie uvedeného dieťaťa do osobnej starostlivosti podaný na súdy tohto členského štátu.

O tretej otázke

82 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 11 ods. 6 až 8 nariadenia č. 2201/2003 vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie sa uplatňuje v rámci konania o návrate dieťaťa podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980 medzi treťou krajinou a členským štátom, na území ktorého sa toto dieťa nachádza po neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní, pokiaľ toto dieťa malo pred svojím premiestnením svoj obvyklý pobyt v inom členskom štáte.

83 Ako bolo spresnené v bode 50 tohto rozsudku, zo znenia článku 11 tohto nariadenia vyplýva, že sa uplatňuje len v spojení s ustanoveniami Haagskeho dohovoru z roku 1980 vo vzťahoch medzi členskými štátmi.

84 Z toho vyplýva, ako správne uviedli nemecká a poľská vláda, ako aj Komisia, že informačné a oznamovacie povinnosti stanovené v článku 11 ods. 6 a 7 uvedeného nariadenia, ako aj vykonateľnosť rozhodnutia uvedeného v článku 11 ods. 8 toho istého nariadenia, sa neuplatňujú v rámci konania o návrate dieťaťa, ktoré bolo začaté medzi ústredným orgánom tretej krajiny a orgánmi členského štátu, v ktorom sa toto dieťa nachádza po neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní.

85 Vzhľadom na tieto úvahy treba na tretiu otázku odpovedať tak, že článok 11 ods. 6 až 8 nariadenia č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že sa neuplatní v rámci konania o návrate dieťaťa podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980 medzi treťou krajinou a členským štátom, na území ktorého sa toto dieťa nachádza v dôsledku neoprávneného premiestnenia alebo zadržania.

O trovách

86 Vzhľadom na to, že konanie má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 10 písm. b) bod i) nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000,**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   toto ustanovenie neprestane byť uplatniteľné len z dôvodu, že ústredný orgán tretej krajiny bol požiadaný o začatie konania o návrate dieťaťa podľa Dohovoru o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí, uzatvoreného v Haagu 25. októbra 1980, a že toto konanie nebolo úspešné.

2. **Článok 10 písm. b) bod i) nariadenia č. 2201/2003**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   pod pojem „žiadosť o návrat“ v zmysle tohto ustanovenia nespadá ani žiadosť o návrat dieťaťa do iného členského štátu, než je členský štát, v ktorom malo toto dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred svojím neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, ani návrh na zverenie uvedeného dieťaťa do osobnej starostlivosti podaný na súdy tohto členského štátu.

3. **Článok 11 ods. 6 a 8 nariadenia č. 2201/2003**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   sa neuplatní v rámci konania o návrate dieťaťa podľa Dohovoru o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí, uzatvoreného v Haagu 25. októbra 1980,

medzi treťou krajinou a členským štátom, na území ktorého sa toto dieťa nachádza v dôsledku neoprávneného premiestnenia alebo zadržania.

Podpisy